

КОНТРОЛІНГ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

(Петухова О.М. Контролінг як важлива складова інноваційного розвитку підприємства / Петухова О.М. // XIII МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ «Антикризовий розвиток соціальних та економічних процесів в умовах глобалізації» Наукове видання. Видавничий центр науково-організаційного відділу Українського гуманітарного інституту. м. Буча, 2018. – 280 с. – С.73-76.)

Петухова О.М.

д.е.н., професор, професор кафедри
менеджменту та адміністрування

Національний університет харчових технологій

Посилення глобальної конкуренції змушує учасників ринку безперервно шукати нові методи підвищення конкурентоспроможності. В таких умовах з метою максимізації прибутку підприємства беруть орієнтир на розвиток інноваційної діяльності, що вимагає особливої уваги як з точки зору організації апарату управління, так і з точки зору нарощування наукового потенціалу.

На сьогодні інновації в роботі підприємств потребують створення управлінських механізмів, основним завданням яких стало об'єднання і координація дій всіх елементів виробничих систем з метою досягнення поставлених цілей. У такій ситуації, контролінг інноваційних процесів як ключовий елемент в системі управління інноваційним розвитком підприємства, може стати найважливішим інструментом підвищення ефективності інноваційної діяльності.

Зміст контролінгу інновацій становить інформаційно-аналітична і методична підтримка процесів планування, обліку, контролю і аналізу параметрів інноваційних проектів, а також консультування керівництва під час розробки стратегій інноваційного розвитку підприємства.

Організація контролінгу в сфері інноваційної діяльності підприємства повинна бути спрямована на досягнення стратегічних цілей підприємства, які конкретизуються в контролінгу інновацій як: орієнтація нововведень на стратегічні цілі підприємства; визначення взаємовпливу і координація всіх видів діяльності, пов'язаних з інноваційним напрямком; забезпечення

економічного обґрунтування управлінських рішень в сфері інновацій; інформаційна підтримка та контроль за процесом реалізації інноваційних проектів.

Віддача від впровадження нововведень на підприємстві носить довгостроковий характер що визначає місце контролінгу інновацій у стратегічному управлінні. Стратегічне планування інноваційної діяльності передбачає оптимальне використання наявних у підприємства ресурсів з метою кращої адаптації до умов зовнішнього середовища і запобігання його негативного впливу на інноваційні процеси [1].

Розрізняють системний, процесний і ситуаційний підходи до управління інноваційним розвитком підприємства. Системний підхід впливає на складові системи управління підприємством з метою зміни інноваційної структури для забезпечення оптимальних результатів функціонування. Процесний підхід розглядає функції управління інноваційною діяльністю: облік, контроль, аналіз, регулювання, планування. Ситуаційний підхід заснований на використанні різних методів впливу на значення економічних показників інноваційної діяльності в залежності від конкретних ситуацій.

Процес контролінгу в сфері інновацій можна представити у вигляді наступних етапів: 1) оцінка інноваційного проекту; 2) інформаційна підтримка під час планування інноваційного проекту; 3) інформаційна підтримка аналізу інноваційного проекту; 4) інформаційна підтримка здійснення контролю інноваційного проекту.

Наведені етапи включають комплекс завдань. На етапі оцінки інноваційного проекту висувуються наступні завдання: перевірка досягнення цілей підприємства; вибір оптимального варіанту реалізації інноваційного проекту; визначення ступеня готовності структурних підрозділів; аналіз попередніх періодів діяльності підприємства.

На етапі інформаційної підтримки аналізу інноваційного проекту основними завданнями є: прогнозування подальшої реалізації інноваційного

проекту; перевірка досягнення цілей на кожному етапі; оцінка впливу внутрішніх та зовнішніх чинників на процес розробки інновацій.

Завданнями на етапі інформаційної підтримки контролю інноваційного проекту є: виявлення впливу «вузьких місць» на процес реалізації інноваційного проекту; перевірка ефективності заходів щодо мінімізації відхилень від реалізації інноваційного проекту; перевірка ефективності проведених заходів.

До основних функцій контролінгу інновацій можна віднести [2]: розробка та координація стратегії інноваційного розвитку підприємства; аналіз і контроль інноваційних процесів; вибір, оцінка та реалізація інноваційних рішень; контроль і регулювання інноваційних циклів; економічне та інформаційне забезпечення впровадження нової продукції; управління витратами на інновації; методичне та інформаційне забезпечення розробки інноваційних проектів; економічне обґрунтування інноваційних проектів; оцінка ризиків інноваційних проектів; оцінка ефективності впровадження інновацій на підприємстві; прийняття управлінських рішень у сфері інноваційного розвитку на основі альтернативних варіантів тощо.

Процес контролінгу інноваційних змін включає в себе: процес прийняття рішень; організація служб контролінгу інновацій; оцінка і фінансування робіт у сфері інновацій; внутрішня і зовнішня звітність в сфері інновацій.

З метою оцінки досягнення цілей контролінгу інновацій доцільно проводити аналіз наступних показників, а саме: інтенсивність інновацій, частка інновацій, час виникнення інноваційного продукту; аналіз точки беззбитковості; строк окупності вкладень; витрати на інновації на одну людину, що зайнята у сфері розробки та реалізації інноваційних проектів; частка витрат на інновації у загальному обсязі витрат підприємства.

Одним з основних елементів контролінгу є інформаційне спостереження за зовнішнім і внутрішнім інноваційним середовищем підприємства. З метою досягнення певного рівня результативності, необхідно

забезпечити адекватний рівень інформаційного забезпечення підприємства і науково-дослідницької діяльності. Інформаційне спостереження дозволить виявляти зміни в продукції і технологіях, способи організації праці, виробництва тощо, прогнозувати їх розвиток і своєчасно вживати заходи, які дозволяють максимально використовувати ситуацію, що склалася. Найбільш важливими напрямками інформаційного спостереження зовнішнього середовища є: споживачі (в контексті зміни потреб, а також пред'явлення певних вимог до продукції, що випускається підприємством); постачальники (як натхненники створення інновацій на основі використання нових матеріалів, змін в організації поставок); конкуренти (зміни, пов'язані з перетворенням їх діяльності на основі впровадження інновацій); науково-технічна інформація (в напрямку виявлення ймовірного впливу нових наукових відкриттів на діяльність підприємства).

Інформаційне спостереження інноваційних властивостей внутрішнього середовища підприємства полягає в наступних напрямках: система управління (організаційна структура, форми відносин і технології співпраці з контрагентами та споживачами, канали розподілу, маркетингова діяльність); персонал (система оплати праці, мотивація працівників, підбір і навчання персоналу, стимулювання персоналу, атестація); виробництво (виробничий процес або його елементи: скорочення тривалості, забезпечення точності, додавання нових елементів процесу; обладнання: скорочення споживання енерго- та інших ресурсів, поліпшення обробних та інших властивостей, оновлення, модернізацію обладнання для розширення його можливостей); продукт (товар/послуга, технологія).

Впровадження контролінгу інновацій на підприємстві охоплює побудову або зміну організаційної структури управління, формування функціональних підсистем. Економічна система зазнає постійних змін, стає більш динамічною, складною, посилюється вплив прискореного НТП та багатьох інших нових факторів. Впровадження контролінгу інновацій може

стати ефективним інструментом організаційного забезпечення інноваційного розвитку підприємства.

Список використаних джерел

1. Володина Н. Л. Еще раз о затратах и управлении ими / Н. Л. Володина // Организатор производства. - 2006. - № 3.- С. 92-95.
2. Панас Я. В. Концепція контролінгу інноваційної діяльності підприємства / Я. В. Панас // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Проблеми економіки та управління. - 2013. - № 754. - С. 197-205.